

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: 155/2008/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

128/2008. (XI. 5.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) panaszos¹ budaörsi lakos 2008. július 22-én előterjesztett **panaszát** a 2008. november 5-én – dr. Juhász Imre elnökhelyettes távollétében – megtartott zárt ülése alapján

á t t e s z i

az intézkedést foganatosító szerv vezetőjéhez, a Budapesti Rendőr-főkapitányhoz.

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben alapjogot csekély mértékben sértő intézkedésre került sor, ezért a Testület a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 93. §-ának (2) bekezdése szerint a panasz áttételéről döntött.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos 2008. július 14. napján panasszal fordult az Országos Rendőr-főkapitánysághoz (a továbbiakban: ORFK) a vele szemben foganatosított rendőri intézkedések sérelme miatt. AZ ORFK Ellenőrzési Szolgálat megküldte a Testülethez a panaszos beadványát.

I.

A panaszos az országos rendőrfőkapitányhoz intézett beadványában előadta, hogy a Budapesti Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Főosztály I. Kábítószer Bűnözés Elleni Szolgálat (a továbbiakban: BRFK KBESZ) rendőreinek 2008. június 23. napján történt eljárása korlátozta személyi szabadságát; a jogsértő eljárás – a jogszerűtlen

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyi adatait töröltük.

meghurcoltatása – érzelmileg nagyon megviselte; az eljárás következtében továbbá anyagi és erkölcsi kár érte.

Az ORFK Ellenőrzési Szolgálatára megküldte a beadványt, azzal, hogy a panaszos már a 2008. június 23-ai jegyzőkönyvben kinyilvánította azt a szándékát, hogy ügyével a Testülethez kíván fordulni.

II.

A Testület a panaszos beadványa, valamint az ORFK Ellenőrzési Szolgálatára által rendelkezésre bocsátott, illetve továbbított iratok – a BRFK XI. Kerületi Rendőrkapitányság bejelentéséről készült jegyzőkönyve, a BRFK KBESZ motozásról készült jegyzőkönyve, jelentése, az előállítás végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról készült jelentése, a parancsnoki kivizsgálás és vélemény; a BRFK KBESZ Nyomozó Alosztálya tanúkihallgatásról szóló jegyzőkönyve; továbbá a Budapest VIII. Kerületi Ügyészség nyomozás ellen bejelentett panasz elutasításáról szóló határozata; valamint a panaszosnak az elutasítással szemben benyújtott felülbírálati indítványa, a Pesti Központi Kerületi Bíróság (a továbbiakban: PKKB) felülbírálati indítványt elutasító végzése és a panaszosnak a PKKB végzése elleni fellebbezése – alapján az alábbi tényállást állapította meg.

1) A BRFK XI. Kerületi Rendőrkapitányság Hivatala által a panaszos mint bejelentő bejelentéséről készített jegyzőkönyve szerint 2008. június 23. napján 14 óra 45 perckor a Budapest, Üllői út 68. sz. alatti ház kapujából lépett ki a panaszos és elment a Klinikákhoz gyros-t venni, azt követően pedig a Bókay János utcában levő őrzött parkolóba ment, ahol Toyota Verso típusú gépkocsija állt. A parkolóban az autóhoz érve észlelte, hogy egy piros színű Ford (Fiesta vagy Focus – a típusra nem emlékezett a panaszos) is bement a parkolóba, elhajtott a panaszos autója mellett – amibe időközben beült a panaszos –, majd leírt egy kört és a panaszos autója előtt kikanyarodott jobbra. Ezzel egyidejűleg a panaszos balra fordult, rákanyarodott az Üllői útra, átment a Petőfi hídon, amikor a lámpa előtt egy zöld színű Skoda keresztbe állt a panaszos gépkocsija előtt. A Skodából öt személy (három férfi és két nő) kiugrott és a három férfi rávert a panaszos gépkocsijának ablakaira, azért, hogy a panaszos azonnal nyissa ki az ajtót, aminek a panaszos eleget tett. Ezt követően a panaszost felszólították, hogy szálljon ki. Police feliratú igazolványt felmutattak egy ízben, de a panaszos kérését, hogy ismételten mutassák meg, nem teljesítették. A panaszos nem volt hajlandó kiszállni a gépkocsiból, mert – állítása szerint – arra gondolt, hogy amennyiben a szemben állók nem rendőrök, esetleg elviszik azt. Erre két személy kirángatta és nekivágta a panaszost az autónak, mire a panaszos ellenállást tanúsított, ezért azok azt mondták, hogy a mögötte levő gépkocsira hasaljon rá. A panaszos ezt nem akarta megtenni, mivel annak motorháza – a panaszos szerint „200 celsius fok” volt. Ekkor a panaszost ismét odanyomták a gépkocsijához és hátrabilincseltek a kezét.

Ezt követően az egyik rendőr beült a panaszos gépkocsijába és felállt a járdára, majd megkérdezték a panaszost, van-e az autójában kábítószer, amire ő nemleges választ

adott. A panaszos táskáját az utcán átkutatták, a gépkocsiját pedig teljesen szétszedték, majd úgy is hagyták.

A panaszos a bejelentésben előadta továbbá, hogy – miközben a kezeinek hátra helyzetbe bilincselését követően előre bilincseltek – észrevette, az ujjáról leesett egy fehérarany, Bulgari típusú, 55.000 forint értékű gyűrű, aminek eltűnése miatt szólt a rendőröknek.

A közeli építkezésről hívtak egy személyt, akit hatósági tanúként alkalmaztak a helyszínen az intézkedésnél annak érdekében, hogy igazolja: a panaszost átkutatták, és nem találtak nála kábítószer. Ezt követően a panaszost beültették egy fehér Chevroletbe, és közölték vele, hogy beviszik egy rendőrkapitányságra, de nem mondták meg, hogy melyikre. A rendőrség épületében – továbbra is megbilincselve – leültették a folyosón, és közölték a panaszossal, hogy ott várakozzon, keresnek egy előadót, aki foglalkozni fog vele.

Az irodában megkezdték a panaszos tanúkénti kihallgatását és közölték vele, hogy heroint keresnek. A kihallgatást végző rendőrök azt állították, hogy a panaszos a Bókay Sándor utcában beült egy fehér színű Toyota mikrobuszba, ahol 5 percet töltött, majd kiszállt és a parkolóba ment a saját gépkocsijához. A panaszos tagadta ezt az állítást.

A két női rendőr az irodában kérte, hogy a panaszos húzza fel a pólóját, hogy megnézzék, nincs-e kábítószer a melltartójában. A panaszos erre nem volt hajlandó, csak a női mosdóban, ahol egyben átnézték a zsebeit és a táskáját is; az irodába visszatérve pedig jegyzőkönyvbe vették az eseménysorral kapcsolatos vallomását. A panaszos nem volt hajlandó aláírni az elkészített jegyzőkönyvet. Később bevittek egy fénymásolt személyi igazolvány képet, közölték, hogy a képen látható személy a gyanúsított, és megkérdezték, hogy a panaszos ismeri-e. A panaszos nemleges választ adott. A rendőrök vizeletmintát kértek a kihallgatás során többször is a panaszostól, amit ő megtagadott. Az utcáról ekkor bevittek egy személyt hatósági tanúnak, aki igazolta, hogy a panaszos nem hajlandó aláírni a jegyzőkönyvet.

Kb. este nyolc óra, fél kilenc körül az irodába érkezett egy férfi, aki közölte, hogy tévedés történt. A panaszos válasza erre az volt, hogy feljelentést tesz az eljárás és az anyagi kára (a gyűrű eltűnése) miatt. Ezt követően a panaszos kérte, mutassák meg, ki valójában a gyanúsított, akit a panaszos nem ismert, és – állítása szerint – egyébként nem is hasonlított arra, akit a fényképen mutattak neki.

A rendőrök visszavitték a panaszost az autójához, és rövid ideig még keresték az elveszett gyűrűt is, majd elhajtottak.

A panaszos – állítása szerint – a rendőrségről való távozása során olyan „papírt” kapott, amin még ügyszám sem szerepelt.

A fentiekén túlmenően a panaszos sérelmezte azt is, hogy a rendőrségen tartózkodása ideje alatt senkit sem hívhatott fel telefonon, és nem kapcsolhatta vissza mobiltelefonját, holott 7 éves fia a Balatonnál nyaralt, s ha bármilyen baja történt volna, őt mint az édesanyját nem tudták volna értesíteni. Amikor kimentek a rendőrök az irodából, a panaszos gyorsan visszakapcsolta a telefonját és élettársát felhívta, hogy a rendőrségen van, de többet mondani nem tudott, mivel a rendőrök visszaértek, kikapták kezéből a telefont, és azt mondták, lefoglalják (ez azonban utóbb nem történt meg).

2) A BRFK KBESZ Nyomozó Alosztálya által készített, a panaszos tanúkenti kihallgatásáról készített jegyzőkönyve (amelynek elkészítése a panaszos indítványa alapján hatósági tanú jelenlétében történt) szerint a panaszos – a feljelentési jegyzőkönyvben foglaltakkal szemben – már úgy nyilatkozott, hogy a vele szemben intézkedő emberekről számára a részére megmutatott iratokból kiderült, hogy rendőrök, „valami kábítószeres csoporttól, vagy ilyen ügyel kapcsolatban intézkednek”, illetve hogy a kérésére a rendőrök nem hasaltatták rá a rendőrautó forró motorháztetejére. A panaszos a kihallgatás során továbbá arról is nyilatkozott, hogy nem volt hajlandó a közeli MOL kútnál alávetni magát a ruházat átvizsgálásának, továbbá vizeletmintát nem ad; az elkészült jegyzőkönyvet pedig nem írta alá.

3) A BRFK KBESZ 2008. június 23-án kelt – egy kábítószer-kereskedelemmel megalapozottan gyanúsítható személy megfigyeléséről – szóló jelentésének a panaszossal szembeni rendőri intézkedések szempontjából jelentős – és a panaszos előadásához képest kiegészítő – körülményei az alábbiak.

2008. június 23-án bűnügyi információ keletkezett arra vonatkozóan, hogy egy férfi Budapesten kábítószerrel árul, ezért a rendőrség megfigyelte a tartózkodási helyét. A megfigyelést végző rendőrök azt észlelték, hogy az illető beült egy fehér színű Ford Transit típusú gépjárműbe, amivel a Budapest, XIII. kerület Petneházy utcába hajtott, ahol az egyik ház udvarán több karton dobozt pakolt be egy ismeretlen férfi segítségével. Ezt követően a megfigyelt személy a VIII. kerület Práter utcai nagyparkolóba hajtott, ahová pár perces várakozás után egy arab férfi érkezett, beszállt mellé az ülésre, majd egy perc múlva kiszállt és pénzt számolt meg. A megfigyelt ezután a Klinikák metrómegálló kijáratához hajtott, ahol egy ott várakozó férfi beszállt hozzá, majd előbb nagy sebességgel a VIII. kerület Korányi Sándor utcába hajtottak, ahol kb. tíz percig a gépkocsiban várakoztak, azt követően pedig a Nagyvárad téri parkolóba hajtottak, ahol a megfigyelt személy többekkel találkozót bonyolított le. Később a város utcáiban több, látszólag indokolatlan kört tett meg a gépjárművel, végül a VII. kerület Dohány utcában az egyik ház előtt egy ott várakozó férfival a kartondobozokat kipakolták. A megfigyelt személy ezek után nagy sebességgel elhajtott, így a rendőrség szem elől tévesztette, ezért a személy lakóépületét, a Klinikák metrómegállót és a Nagyvárad téri parkolót, mint előfordulási helyeket biztosították.

Kb. 14 óra 45 perckor a megfigyelést végző rendőrök észlelték, hogy a Nagyvárad tér parkolójába behajtott egy fehér színű Toyota Hiace típusú személygépkocsi – amiről

kiderült, hogy a megfigyelt személy vezetett –, odahajtott egy kék színű Rover típusú gépkocsihoz. Abból kiszállt egy férfi, odasétált a megfigyelt személyhez, aki az ablakon át egy kisméretű dolgot adott a férfinak. (A Rover vezetőjét, miután elhajtott, intézkedés alá vonták, a gépkocsiból csekély mennyiségű kábítószeranyag került elő, ezért a személy előállítására került sor.)

A megfigyelt személyt a rendőrség időközben újra szem elől tévesztette, kb. 15 órakor azonban a Klinikák metrómegállónál ismét észlelték. Ott a megfigyelt személy a Toyota gépkocsival várakozott egy ideig, majd elindult az Üllői út irányába, ahol a jelzőlámpa piros jelzésénél beszállt egy szőke nő világos felsőben a jobb első ülésre. A rendőrök azt hitték, a panaszos ez a szőke nő.

A megfigyelt személyt a nap folyamán többször szem elől tévesztették, majd intézkedtek vele szemben a rendőrök, és ruházatából kábítószeranyag került elő, ezért előállították.

A panaszost is intézkedés alá vonták, ruházatát a rendőrség Tolnai Lajos utcai épületében átvizsgálták, amit azzal indokoltak, hogy a viselkedése zavart volt, és azt feltételezték, hogy elrejtette a kábítószer vagy azt fogyasztott. A panaszos a tanúkenti kihallgatása során azt állította – ami a panaszban is szerepelt –, hogy nincs köze kábítószerhez, de nem akart semmilyen jegyzőkönyvet aláírni és vizeletmintát adni. A megfigyelt személy rendőrségi épületbe történő előállítása során – miután ellenőrizték a férfi telefonját, és tisztázták az elfogás körülményeit, megállapították, hogy nem a panaszos ült mellette a gépkocsiban csak egy ugyanolyan frizurát és világos felsőt viselő nő –, a panaszost elengedték.

4. A panaszos előállításáról és vele szemben kényszerítő eszköz alkalmazásáról készült jelentés az előzőekben foglaltakhoz képest az alábbi eltéréseket, illetve kiegészítéseket tartalmazza.

A fentebb említett megfigyelt férfi – akivel kapcsolatban a rendőrségnek ellenőrzött információja volt arról, hogy kábítószer értékesít fogyasztók számára – 2008. június 23-án 15 óra 5 perckor a Budapest VIII. kerület Szigony utca és Üllői út kereszteződésénél várakozott Toyota Hiace típusú gépkocsijával, amelynek jobb első ajtaja becsukódott, és az autó elindult jobbra az Üllői úton. Az egyik megfigyelést végző rendőrtiszt jelezte, hogy a megfigyelt személy által vezetett gépkocsi első ülésén egy fiatal, szőke, összefogott hajú nő ült, világos, ujjatlan pólóban, és a két személy kábítószer átadására utaló magatartást tanúsít. Ezt követően a gépkocsi a Bókay János utcába kanyarodott, ahol megállt, és kiszállt az autóból az előbb leírt nő. A megfigyelésben közreműködő másik rendőrtiszt csak ekkor ért oda az utcába és közölte a többiekkel, hogy egy – a Testület meglátása szerint egyébként igen általános, nagyvonalú – személyleírásnak megfelelő nő halad az utcában, és más nő nincs is ott. A nő elindult a fizetőparkoló irányába, beült egy gépkocsiba (a panaszos, mint bejelentő bejelentéséről készített jegyzőkönyve szerinti Toyota Verso típusú autóba), és dinamikus tempóban elindult a Petőfi híd irányába. A jelentés szerint, mivel alaposan feltehető volt, hogy ez a nő azonos azzal a nővel, aki a megfigyelt férfi

mellett ült, a forgalmi helyzetnek megfelelően a XI. kerület Irinyi János u. 29. sz. előtt a rendőrök intézkedés alá vonták. Az intézkedés elején az intézkedő rendőrök az igazolványt felmutatták és a „rendőrség” szavak többszöri mondásával igazolták magukat. Az intézkedés során a panaszos elmondta, hogy nem tudja, mit keresnek a gépkocsiban, nincs nála semmilyen bűncselekményből származó tárgy. Az intézkedés során sem az autóból, sem a panaszos ruházatából nem került elő kábítószeranyag, viszont a panaszos folyamatosan ellenálló magatartást tanúsított, az autóból csak többszöri felszólításra szállt ki, ezért már az intézkedés elején hatósági tanú alkalmazására került sor. A panaszos nem mutatott együttműködést sem a ruházat, sem a gépjármű átvizsgálása során; rendkívül zavart és ideges volt, többször is kérte, hogy mutassák meg a rendőrök az igazolványukat, aminek a rendőrök – a jelentés szerint – eleget tettek. A panaszos a feltett kérdésekre nem tudott összefüggően válaszolni, amiből arra következtettek, hogy esetleg tudatmódosító szer hatása alatt áll. A rendőröknek ezen feltevését támasztotta alá az is, hogy – a jelentés szerint – a panaszos trágár szavakat használt, és feltételezte, hogy a rendőrök tettek valamit az ő kocsijába vagy azt el akarják lopni, vagy megvesztegették a hatósági tanút. A rendőrök benyomása az volt, hogy attól lehet tartani, a panaszos kárt tesz magában. Mivel – a jelentés szerint – a panaszos többszöri felszólítás ellenére sem tartotta a kezét látható helyen, folyamatosan a zsebébe nyúlt, azt feltételezték, hogy az esetlegesen oda rejtett kábítószeret kívánja eltüntetni. Ezek miatt indokoltá vált a rendőrök szerint a bilincs alkalmazása. A panaszos a helyszínen panaszt tett gyűrűjének elvesztése miatt is, amit azonban nem találtak meg. A jelentés szerint testi kényszer alkalmazására nem került sor, ezért a rendőri intézkedés nem eredményezhette a gyűrű eltűnését.

A jelentés szerint a panaszossal szemben az alábbi intézkedések alkalmazására került sor az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdése, illetve 30. §-ának (1) bekezdése szerinti igazoltatás, a 29. § (4) bekezdése szerinti személy átvizsgálás, a 31. § (1) bekezdése szerinti személyi szabadságában korlátozott személy átvizsgálása, a 33. § (2) bekezdés b) pontja szerint a bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személy előállítása. Kényszerítő eszközként pedig az Rtv. 48. § a), illetve d) pontja alapján – önkárosítás megakadályozása érdekében, illetve az ellenszegülés megtörése érdekében – bilincs alkalmazása. A bilincselés 2008. június 23-án 15 óra 35 perctől 16 óra 30 percig tartott a rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 60. § (4) bekezdésének b) pontja szerint a kezek hátra, majd előre helyzetbe bilincselésével. A bilincselés során a panaszosnak sérülése nem keletkezett. A parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint a panaszossal szembeni intézkedések mindegyike, illetve a bilincs alkalmazása jogszerű és szakszerű volt; továbbá minden rendőri intézkedés arányos volt. A panaszos részére az előállítás okáról a tájékoztató, illetve az előállítás idejéről szóló igazolólap kiadásra került.

5) A motozásról készült jegyzőkönyv szerint 2008. június 23-án a Budapest, Irinyi János utca 29. sz. előtt az utcán foganatosított motozásra halaszthatatlan nyomozási cselekményként került sor, amelynek során egy, az ügyben érdektelen hatósági tanút is alkalmaztak, hivatalból. A keresett dolog átadására előzetesen felszólított panaszos a felszólításnak nem tett eleget, ezért az eljárás cselekmény folytatására került sor, amely azonban eredményre nem vezetett, tárgyi bizonyítási eszköz nem került

lefoglalásra. A cselekmény végén a panaszos meggyőződött arról, hogy a gépjárművet lezárt állapotban, szabályszerűen a helyszínen hagyták. A panaszos mind a motozás ténye, mind pedig annak módja miatt panasszal élt, illetve az arról készült jegyzőkönyv aláírását megtagadta. A motozás ellen bejelentett panaszt a Budapest VIII. Kerületi Ügyészség határozatával elutasította. A határozat indokolása szerint a motozásra azért került sor, mert megalapozottan feltehető volt, hogy az átvizsgált gépkocsiban kábítószer található, így a nyomozó hatóság intézkedése törvényes és megalapozott volt. A panaszos az ügyészség határozatával szemben a PKKB-hoz fordult felülbírálati indítvánnyal, amit az végzésével elutasított. A panaszos ezt követően a törvényi határidőn belül fellebbezést terjesztett elő. A fellebbezés elbírálásának eredményéről a Testületnek nincs tudomása.

6) A BRFK KBESZ szolgálatvezetője által, a panaszra okot adó eseményt követően, 2008. június 30. napján készített parancsnoki kivizsgálás és vélemény szerint a panaszos előállításának oka megegyezett azzal, ami fentebb, a panaszos előállításáról és vele szemben kényszerítő eszköz alkalmazásáról készült jelentésben, az intézkedés alapjául szolgáló esemény leírásánál szerepel. Azaz a rendőrség által megfigyelt férfi a jelentésben megjelölt helyen és időpontban várakozott Toyota Hiace típusú gépkocsijával, amelynek jobb első ajtaja becsukódott, és az autó elindult jobbra az Üllői úton. Az egyik megfigyelő rendőrtiszt jelezte, hogy a megfigyelt személy által vezetett gépkocsi első ülésén egy fiatal, szőke, összefogott hajú nő ült, világos, ujjatlan pólót viselt, és a két személy kábítószer átadására utaló magatartást tanúsított. Ezt követően a gépkocsi a Bókay János utcába kanyarodott, ahol megállt, és kiszállt az autóból az ott ülő nő. A megfigyelésben közreműködő másik rendőr odaérve a célszemély gépkocsijához, azt tapasztalta, hogy az üres, és abból az irányból egy, a személyleírásnak megfelelő nő haladt az utcában, és más nő nincs az utcában. A nő további magatartásának, az intézkedő rendőrök cselekménysorozatának, a panaszos intézkedéssel szembeni reakciójának és az intézkedés eredménytelenségének leírása teljes egészében megegyezett a jelentésben foglaltakkal. A parancsnoki kivizsgálás és vélemény szerint a megfigyelés során tapasztaltak, illetőleg a panaszos (akár kábítószer általi befolyásoltságtól) rendkívül zavart viselkedésével szemben a visszaélés kábítószerrel bűncselekmény gyanúja fennállt. Ezt megerősíteni és a gyanúsítottkénti kihallgatáshoz szükséges megalapozott gyanút megállapítani, vagy az előállítási okként fennálló „egyszerű” gyanút kizárni csak oly módon lehetett, ha a nevezett személy ruházatát tüzetesen át tudják vizsgálni. Ezt azonban – jogait tiszteletben tartva – közterületen nem lehetett végrehajtani, ezért kérték a panaszost, hogy menjen az intézkedő rendőrökkel a benzinkútra, amire azonban nem volt hajlandó. A parancsnoki kivizsgálás szerint ezek tükrében az intézkedő rendőrök – tekintve, hogy a bűncselekmény gyanúja fennállt – csak az előállítás mellett dönthettek.

A parancsnoki kivizsgálás a panaszossal szembeni további intézkedések leírását (testi kényszer, bilincs alkalmazása, biológiai minta adására felhívás és annak panaszos általi megtagadása) a fentebb részletezettekkel megegyezően rögzítette; a gépkocsi átvizsgálása tekintetében viszont az alábbiakat tartalmazza.

A panaszos gépkocsijának átvizsgálása után az eljáró rendőrök nem tettek meg mindent az eredeti állapot visszaállítása érdekében, amivel ugyan kárt nem okoztak, illetve azzal önmagában nem valósítottak meg eljárásjogi szabályszegést, de eljárásuk „rendkívüli módon csorbíthatja a rendőrség szakmaiságába, professzionalitásába és polgárbarát hozzáállásába vetett közbizalmat”. Emiatt a szolgálatvezető figyelmeztetésben részesítette az intézkedő rendőröket.

A panaszos gyűrűjének eltűnése kapcsán azonban – a rendőrök meghallgatását követően – a szolgálatvezető a parancsnoki kivizsgálás során akként foglalt állást, hogy „az nem következhetett be az intézkedéssel összefüggésben”, mert „ha az a helyszínen esik le, akkor azt a helyszín átvizsgálásával megtalálták volna”.

III.

A panasz érdemi eldöntése érdekében a Testületnek vizsgálnia kellett a panaszossal szembeni intézkedések – az igazoltatás, a bilincselés, az előállítás, a ruházat-átvizsgálás és a motozás – jogszerűségét. Ennek eldöntése során az az első kérdés, hogy a téves rendőri intézkedés menthető okból származott-e.

A rendőri tévedést az okozta, hogy az intézkedő rendőrök egy kábítószer-kereskedéssel megalapozottan gyanúsítható személy megfigyelése során azt tapasztalták, hogy a megfigyelt személy több emberrel is kapcsolatot vett fel 2008. június 23-án, akik kábítószer átadására utaló magatartást tanúsítottak, és ezen személyek között volt egy – a panaszoshoz nagyvonalakban hasonló személyleírással rendelkező (szőke, összefogott haj, világos, ujjatlan póló) nő is. A BRFK KBESZ 2008. június 23-án kelt – a kábítószer-kereskedelemmel megalapozottan gyanúsítható személy megfigyeléséről – szóló jelentésében, a panaszos előállításának végrehajtásáról és a vele szemben alkalmazott kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló rendőri jelentésben, valamint a parancsnoki kivizsgálásban és véleményben részletezett körülmények alapján a rendőrök alappal feltételezték, hogy a panaszos a megfigyelt személy autójában látott személlyel azonos, ezért a bűncselekménnyel kapcsolatba hozható. A visszaélés kábítószerrel büntetnének gyanúját megerősíteni és a gyanúsítottkénti kihallgatáshoz szükséges megalapozott gyanút megállapítani, vagy az előállítási okként fennálló „egyszerű” gyanút kizárni azonban csak oly módon lehetett, ha a nevezett személy ruházatát, illetve gépkocsiját át tudják vizsgálni. Ez alapján a Testület megállapította, hogy a foganatosított intézkedések – mindaddig, amíg a rendőrség tévedése fennállt a panaszos nő személye tekintetében – az alábbiak szerint részben jogszerűnek tekinthetők.

IV.

Az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott

vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani. Jelen esetben az igazoltatás bűnüldözési célból történt: egy, a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 282. §-ának (1) bekezdésébe ütköző és aszerint minősülő visszaélés kábítószerrel büntetnének megalapozott gyanúja miatt folyamatban levő eljárással összefüggésben. A bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy gépkocsijában kábítószer átadására utaló magatartást láttak a megfigyelést végző rendőrök, és az átvevő személy olyan nő volt, akinek személyleírásából arra következtettek – minthogy más nő a megjelölt utcán nem tartózkodott –, hogy a panaszos az. A fentebb részletezett, elfogás során tapasztalt körülmények arra utaltak, hogy a panaszos bűncselekmény elkövetésével kapcsolatba hozható.

Az Rtv. 29. §-ának (6) bekezdése értelmében a rendőr az igazoltatott személy ruházatát, járművét átvizsgálhatja, ha azt a személyazonosság megállapítása, a közrendet, a közbiztonságot fenyegető veszély elhárítása, bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésének gyanúja szükségessé teszi. A panaszossal szemben a bűncselekmény elkövetésének gyanúja tette indokolttá a ruházat és gépkocsi átvizsgálását.

Az Rtv. 31. §-ának (1) bekezdése értelmében, akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önvészély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja. Jelen ügyben – a jelentésből kitűnően – a panaszos többszöri felszólítás ellenére sem tartotta a kezét látható helyen, folyamatosan a zsebébe nyúlt, ezért jogszerűnek tekinthető a panaszos ruházatának átvizsgálása.

Az előállítás végrehajtásáról és a kényszerítő eszköz foganatosításáról szóló rendőri jelentés, illetve a parancsnoki kivizsgálás és vélemény tanúsága szerint a panaszos rendkívül zavart és ideges volt, továbbá a feltett kérdésekre nem tudott összefüggően válaszolni, illetve trágár szavakat használt. Ezekből arra következtettek, hogy esetleg tudatmódosító szer hatása alatt állt a panaszos, illetve a rendőrök benyomása az volt, hogy esetleg kárt tesz magában.

Az Rszsz. 29. §-ának (1) bekezdése szerint – többek között – az önmaga életét, testi épségét veszélyeztető állapotban lévő személyt a rendőr intézkedésekor megakadályozza abban, hogy kárt vagy sérülést okozzon, ennek érdekében a rendőr szükség esetén kényszerítő eszközt alkalmazhat. A fent részletezett körülmények indokolttá tették, hogy az intézkedő rendőrök bilincset alkalmazzanak. Az Rtv. 48. §-ának a) pontja szerint a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy önkárosításának megakadályozására, illetve a d) pont szerint az ilyen személy ellenszegülésének megtörésére a rendőr bilincset alkalmazhat. A Testület megállapítja ehelyütt ugyanakkor, hogy a bilincs mint kényszerítő eszköz alkalmazásának indokoltságát az a jelentésben foglalt körülmény, miszerint „a panaszos folyamatosan a zsebébe nyúlt, ezért azt feltételezték, hogy az esetlegesen oda rejtett kábítószerrel kívánja eltüntetni” nem támasztja alá. Az Rtv. idézett §-a ugyanis a bizonyítási eszköz

(illetve az elkobzás alá eszköz) eltüntetését nem sorolja fel a bilincselés törvényi okai között.

Egyebekben a bilincselés megfelelt a további jogszabályi előírásoknak is: az Rszsz. 60. §-a (1) bekezdésének e) pontja alapján bilincselés azzal szemben indokolt, aki önkárosító magatartást tanúsít. Az Rszsz. 60. §-a (4) bekezdésének b) pontja alapján a panaszossal szemben a kezek előre, illetve hátra bilincselését alkalmazták. A bilincselés módját a 60. § (6) bekezdése szerint az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy a kezek hátra bilincselése akkor célszerű, ha a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet rendőr elleni támadásától, illetve szökéstől. Jelen esetben az első fordulat alapján alkalmazták a kényszerítő eszközt. A bilincs alkalmazása továbbá a Testület álláspontja szerint megfelelt az Rtv.-ben rögzített arányosság követelményének (Rtv. 15.§) is, nevezetesen: a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával, továbbá több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

A panaszos előállításának okaként az Rtv. 33. §-a (2) bekezdésének b) pontját jelölték meg: eszerint a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható. Jelen esetben a fennforgó körülmények alapján – ami miatt az eljáró rendőrök tévedésben voltak – az előállítás oka törvényes volt.

A panaszos sérelmezte, hogy a rendőrségen tartózkodása ideje alatt senkit sem hívhatott fel telefonon, és nem kapcsolhatta vissza mobiltelefonját, amivel kapcsolatban a Testület az alábbiak szerint foglalt állást. Az Rtv. 18. §-ának (1) bekezdése szerint a fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyeztetí az intézkedés célját. Ha pedig a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a rendőrséget terheli. Az Rtv. 18.§-ának (3) bekezdése ugyanakkor rögzíti, hogy a fogvatartott jogait korlátozni csak abban az esetben lehet, ha az a szökés vagy elrejtőzés, a bizonyítási eszközök megváltoztatásának vagy megsemmisítésének megakadályozását, újabb bűncselekmény elkövetésének megelőzését, illetőleg az őrzés biztonságát, a fogda rendjének megtartását szolgálja. A rendőrségi iratok nem tartalmazznak arra vonatkozóan utalást, hogy a hozzátartozó vagy más személy értesítése veszélyeztette volna az eljárás célját, illetve azt, hogy a felsorolt jogkorlátozó okok közül bármelyik fennállt a jelen ügyben, ezért a törvénysértés az előállítás módja tekintetében megállapítható.

A Testület továbbá megállapította, hogy a gépkocsi ellen irányuló, halaszthatatlan nyomozati cselekményként végzett motozás a törvényi előírásoknak megfelelően történt. A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 150. §-

ának (1) bekezdése szerint motozásnak – bizonyítási eszköz, elkobozható vagy vagyonekobzás alá eső dolog megtalálása céljából – az olyan személlyel szemben van helye, akiről megalapozottan feltehető, hogy bizonyítási eszközt vagy elkobozható, illetőleg olyan dolgot tart magánál, amely vagyonekobzás alá eshet. A motozás során a motozás alá vont személy rendelkezése alatt álló jármű is átvizsgálható. Az előállítás végrehajtásáról szóló jelentés szerint megalapozottan feltehető volt, hogy a panaszos röviddel az intézkedés előtt kábítószerrel vett át a megfigyelt férfitől. A panaszost azért állították meg, és gépjárművét azért vizsgálták át, mert azt feltételezték, hogy abban bizonyítási eszközként szolgáló kábítószer található. A motozás módja is megfelelt a törvényi előírásoknak: a Be. 150. §-ának (3) bekezdése szerint, ha a motozás célja meghatározott dolog megtalálása, az érintettet előbb fel kell szólítani, hogy a keresett dolgot adja át, ha a felszólításra a keresett dolgot előadja, a motozástól el kell tekinteni. Jelen ügyben a panaszos nem adta át a feltételezett kábítószerrel, ezért került sor a gépjármű átvizsgálására.

V.

A panaszügy összes körülményének egybevetése és mérlegelése alapján arra a megállapításra jutott, hogy a panaszossal szembeni rendőri intézkedések érintették a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogát, illetve megsértették a tulajdonhoz fűződő jogát.

Azzal, hogy a panaszos a rendőrség épületében tartózkodása ideje alatt senkit sem hívhatott fel, nem értesíthetett telefonon, és annak indokát a rendőrök nem adták, megsértették a tisztességes eljáráshoz való jogát.

A gépjármű tekintetében végrehajtott motozással összefüggésben a Testület megállapította, hogy megsértették a panaszos tulajdonhoz való jogát. A gépkocsi átvizsgálása után ugyanis az eljáró rendőrök nem tettek meg mindent annak érdekében, hogy az eredeti állapotot visszaállítsák, ami pedig egy – utóbb tévesnek minősülő – intézkedés után joggal várható el. Ez a magatartás a rendőrség szakmai tekintélyét megingathatja. A Testület ezen megállapításán nem változtat az a tény sem, hogy a parancsnoki kivizsgálás és vélemény szerint, illetve a panaszosnak a Testület ezirányú kérdésére tett nyilatkozata szerint anyagi kára nem keletkezett.

A Testület a panaszos – állítása szerint – eltűnt gyűrűje kapcsán őt ért anyagi kára tekintetében megnyugtatóan nem tudott állást foglalni, tekintettel arra, hogy egyéb bizonyíték – a panaszon kívül – nem támasztja alá a gyűrű létezését, illetve annak az intézkedés helyszínén történő elhagyását.

A Testület az ügyel kapcsolatban megjegyzi, hogy a panaszossal szemben tévedésből foganatosított rendőri intézkedések miatt indokolt lett volna, hogy a rendőrség írásban is bocsánatot kérjen azok elszenvedése miatt. Az utólagos erkölcsi és anyagi elégtétel adására a Testület ezúton kívánja a rendőrség figyelmét felhívni.

A Testület az Rtv. 93.§-ának (2) bekezdése értelmében – mivel a panaszos panaszában előzetesen nem tiltakozott az áttétel ellen – a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

Budapest, 2008. november 5.

Dr. Kaltenbach Jenő sk.
elnök

Dr. Féja András sk.
testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra sk.
előadó testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf sk.
testületi tag

Független Rendészeti Panasztestület